

Casus

Pelgrimeren langs kerken en kapellen

Foto's: L. Wevers

'Sommige wandelingen zijn niet zo maar wandelingen, maar pelgrimages: een lange weg naar een bijzonder doel. Vanaf de oudste tijden zijn 'tweevoeters' op pad gegaan naar een bijzonder doel. Dat doen ze nog steeds en – gelukkig – vaak te voet, want wandelen hoort bij pelgrimeren.' Met deze tekst opent het hoofdstuk Pelgrimspaden op de wandelwebsite Tweevoeter¹. Diverse nieuwe LAW's (Lange Afstand Wandelingen) in Nederland vormen een aanlooproute naar de internationale bedevaartroute naar Santiago de Compostella in Spanje, waar zich volgens de overlevering het graf van de apostel Jacobus bevindt. De wandelroutes koppelen zowel landschap en natuur als oude en nieuwe bezinningsplaatsen. Er zijn ook in ons land nog veel oude bedevaartplaatsen te vinden; het project Bedevaartplaatsen in Nederland van het Meertens Instituut resulteerde in een databank met 662 bedevaartplaatsen, met de bijbehorende informatie. De grote belangstelling van het publiek leidt tot allerlei nieuwe routes langs religieus erfgoed, ook voor reizigers per fiets en auto.

Het 'Jabikspaad' van St. Jacobiparochie naar Hasselt is ontstaan vanuit het idee van pastoor Jan Romkes van der Wal uit Bolsward om een koppeling tot stand te brengen van Friesland naar Santiago de Compostella. Het Genootschap van Sint Jacob in Friesland werkt samen met andere organisaties aan de verbinding van het Jabikspaad met het Europese stelsel van Pelgrimswegen. De Raad van Europa en de Europese Unie stimuleren de ontwikkeling van de Jacobswegen als culturele routes die van belang zijn voor het behoud van de Europese cultuurhistorie, voor de verbinding tussen verschillende landen, voor het toerisme en de plattelandsontwikkeling. De Stichting Alde Fryske Tsjerken ontving in 2010 ruim 140.000 euro Europese subsidie om in het voorportaal van de Groate Kerk in St. Jacobiparochie, een voormalig hervormde Waterstaatskerk uit 1843, een informatiecentrum over het Jabikspaad in te richten. De kerk functioneert al sinds 1981 met succes als Cultureel Sintrum 'De Groate Kerk', met ruimte voor 250 bezoekers. Achter de kerk werd in 2003 't Jabikshuus gebouwd, waar allerlei kleinere activiteiten kunnen plaatsvinden. Men hoopt dat door het nieuwe informatiecentrum in het voorportaal voortaan meer Santiago-gangers hun tocht hier

---

¹ www.tweevoeter.nl ; citaat van Klaas van der Poel uit 'Verhaal van een voettocht via Rome naar Jeruzalem' uit 2007

zullen starten of na afloop het centrum zullen bezoeken. Het Nederlands Genootschap van St. Jacob treedt op als huurder van het voorportaal. In combinatie met de huur door de Stichting Cultureel Sintrum 'De Groate Kerk' kan het kerkgebouw geheel in haar eigen onderhoud voorzien.

Kapel van Genooi in Venlo

De website www.bezininlimburg.nl brengt mogelijkheden op het gebied van ontspanning en bezinning in de provincie voor bezoekers in beeld met een overzicht van aanwezige locaties. Eén van die locaties is de Kapel van Genooi in Venlo, officieel geheten de Kapel van Onze Lieve Vrouw van Genooi. De verering van het oude uit perenhout gesneden 'genadebeeld' van Maria door de inwoners van Venlo gaat terug tot de 17e eeuw; de kapel werd in 1631 gesticht door de zusters Annunciaten. Vanwege de grote toeloop werd de kapel daarna verschillende keren verbouwd en vergroot. In 1916 werd hij door Pierre Cuypers voorzien van drie absissen en een langwerpige voorportaal, haaks op de oude kapel. De kapel is dagelijks geopend en er worden iedere dag honderden kaarsen opgestoken; om te voorkomen dat de kapel hier teveel onder lijdt is hiervoor een speciale afzuiginstallatie aangebracht en worden milieuvriendelijke kaarsen gebruikt. De verkoop van kaarsen ondersteunt in belangrijke mate het onderhoud van de kapel.

Foto: L. Wevers

In opdracht van het bestuur van de St. Martinusparochie, waar de Kapel van Genooi sinds 1829 onderdeel van uitmaakt, is in 2007 een naastgelegen schuur gerestaureerd en verbouwd tot koffieschenkerij De Genuujerie om gastvrijheid te kunnen bieden aan de vele bezoekers. De Genuujerie wordt geëxploiteerd door Dichterbij, een organisatie die tot doel heeft om mensen met een verstandelijke beperking volwaardig aan de samenleving deel te laten nemen. Het beheer en de openstelling van de kapel worden verzorgd door vrijwilligers van de Stichting Vrienden van de Kapel van O.L.V. van Genooi. De Kapel van Genooi is maar één van de vele kerken en kapellen langs de route van het Pieterpad, een LAW die loopt van Pieterburen in Noord-Groningen naar de St. Pietersberg in Zuid-Limburg. De route werd tussen 1975 en 1981 bedacht door de dames Toos Goorhuis en Bertje Jens. Een ander voorbeeld van een kapel langs het Limburgse deel van het Pieterpad is de Mariakapel in Holthees (www.mariakapel.nl), die beheerd wordt door een stichting voor allerlei culturele activiteiten, maar ook dagelijks geopend is als devotiekapel.

Voor kerkeigenaren, vooral in een landelijke omgeving, kan het een goede oplossing zijn om actief aan te sluiten bij dergelijke bezinningsroutes; het kan leiden tot een nieuwe stroom bezoekers. De dagelijkse openstelling van kerken en kapellen, al of niet met een toepasselijke programmering, vormt een antwoord op de publieke behoefte aan informatie, verstillend en bezinnend.

Meer informatie :

Databank Bedevaart en Bedevaartplaatsen van het Meertens Instituut: www.meertens.knaw.nl/bedevaart

Stichting Pelgrimswegen & voetpaden (Zuid-Limburg): www.spvlimburg.nl

Wandelplatform LAW (Lange Afstand Wandelingen): www.wandelnet.nl

Pieterpad: www.pieterpad.nl

Nederlands Genootschap van Sint Jacob: www.santiago.nl

Jabikspaad (St. Jacobiparochie – Hasselt) : www.jabikspaad.nl

Het Jacobspaad (Uithuizen – Hasselt): www.jacobspaad.nl

Kultureel Sintrum 'De Groate Kerk' in St. Jacobiparochie: www.groatekerk.nl

Stichting Alde Fryske Tsjerken: www.aldefrysketsjerken.nl

Mariakapellen: www.mariakapellen.nl

Website St. Martinusparochie in Venlo: www.sintmartinusvenlo.nl

De Genuujerie, koffieschenkerij bij de Kapel van Genooi: www.genuujerie.nl

Door Jelsma, publicist & adviseur religieus erfgoed